

LVV-U/23048/2026

www.lausuntopalvelu.fi

LAUSUNTO SUOMEN MERENHOITOSUUNNITELMAN SEURANTAOHJELMASTA 2026–2032

Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman ehdotuksesta. Vesilaitosyhdistys edustaa noin 300 vesihuoltolaitosta, jotka vastaavat noin 90 % Suomen vesihuollosta. Olemme mielellämme mukana merenhoitosuunnitelman jatkovalmistelussa.

Ohjelma on hyvin laaja ja sen rakenne pohjautuu asianmukaisesti meristrategiapuitedirektiivin, vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain sekä HELCOM-yhteistyön velvoitteisiin. Se luo hyvän pohjan meren tilan seurannalle ja tukee merialueiden kestävästä käytöstä. Vesilaitosyhdistys korostaa kuitenkin muutamia kokonaisuuksia, jotka liittyvät erityisesti kuormitustietoon, haitallisiin aineisiin, velvoitetarkkailutiedon hyödyntämiseen ja tietojärjestelmiin.

Kuormitus ja ravinteet

Ravinne- ja kiintoainekuormitus on Itämeren ekologisen tilan kannalta olennaista tietoa, joten tarkka ja luotettava seuranta on tärkeää. Vesihuoltolaitosten tuottamat pitkät, kattavat ja vertailukelpoiset tarkkailuaineistot ovat tässä avainasemassa. Vesihuoltolaitokset tuottavat tietoa seurantaan varten, mutta ovat myös tehneet investointeja ravinteiden **poiston tehostamiseksi** pidemmällä aikavälillä, mikä näkyy merkittävinä fosfori- ja typpipäästöjen vähennyksinä. On tärkeää, että nämä saavutetut tulokset tuodaan esiin ja niiden vaikutukset huomioidaan. Mallien (esim. VEMALA) käytössä tulee hyödyntää laitosten pitkät aikasarjat, jotta jo tehdyt investoinnit ja vähennykset heijastuvat tuloksiin.

Seurantaohjelman tiedonkeruun kannalta on olennaista tunnistaa lisäksi eri **kuormituslähteiden suhteellinen merkitys**. Yhdyskuntajätevesien osuus kokonaisravinnekuormasta on monin paikoin pieni suhteessa esimerkiksi maatalousperäiseen hajakuormitukseen, minkä tulee näkyä seurantatulosten tulkinnassa. On tärkeää, että seurantatietoa käytetään tasapainoiseen analyysiin siitä, missä toimenpiteillä saavutetaan suurin ympäristöhyöty.

Haitalliset aineet

Haitallisten aineiden osalta ohjelmassa on huomioitu **orgaanisia prioriteettiainedirektiivin aineita** ja muita yhdisteitä, kuten PFAS, lääkeaineet, mikromuovit ja biosidit. Seurantaohjelmassa todetaan, että mittauksissa on havaittu, että joidenkin orgaanisten aineiden (mm. TBT ja PBDE) pitoisuudet puhdistetussa jätevedessä ovat pääsääntöisesti olleet alle määritysrajan. Vesilaitosten näkökulmasta onkin tärkeää, että seuranta on **riskiperusteista**. Esimerkiksi seurantaa tulisi asettaa vain, jos vaikutus vesien tilaan on mitattavissa.

Osa haitta-aineista on sellaisia, joiden muodostuminen tai päätyminen ympäristöön ei ole vesihuoltolaitosten hallittavissa, kuten jotkin tuotteista ja teollisuudesta peräisin olevat yhdisteet. Tämän vuoksi seurantaohjelman tulosten kohdentamisessa tulee arvioida **vastuuketju ja vaikuttamismahdollisuudet**. Pidämme tärkeänä, että mahdolliset kustannukset ja tekniset vaatimukset kohdennetaan toimijoille, joilla on tosiasialliset mahdollisuudet hillitä päästöjä, eikä niitä siirretä vesihuoltolaitoksille ilman selkeää perustetta.

Velvoitetarkkailutiedon hyödyntäminen ja tietojärjestelmät

Vesilaitosyhdistys kannattaa ratkaisua, jossa seurantatietojen raportointi keskitetään jatkossakin **yhteen kansalliseen tietojärjestelmään**, josta tiedot voidaan jakaa rajapintojen kautta myös merenhoidon tarpeisiin. Tämä vähentää hallinnollista työtä ja päällekkäistä raportointia. Lisäksi se takaa tiedon luotettavuutta, kun tietoja ei tarvitse siirtää manuaalisesti eri järjestelmien välillä.

Kerran tuotettu tieto tulee myös hyödyntää laajasti. Seurantaohjelmassa on tärkeää huomioida, että tietojen kerääminen ei aiheuta esimerkiksi päällekkäistä näytteenottoa.

Reetta Stjerna
talousvesiasiantuntija
+358505908653
reetta.stjerna@vvy.fi